

NATSUME SOSEKI

ON GECE DÜŞLERİ

Japoncadan Çeviren
Zeynep Gençer Baloğlu

İÇİNDEKİLER

Şöyle Bir Düş Gördüm.....	9
Birinci Gece.....	13
İkinci Gece	19
Üçüncü Gece	25
Dördüncü Gece	29
Beşinci Gece.....	33
Altıncı Gece	37
Yedinci Gece.....	41
Sekizinci Gece	45
Dokuzuncu Gece.....	51
Onuncu Gece	57
Tuhaf Bir Ses.....	63

*Bu çevirimi, varlığıyla dünyamı ışıtan biricik kardeşim
Ünsal Gençer'e
ve sevgili eşi İna'ya armağan ediyorum.*

ŞÖYLE BİR DÜŞ GÖRDÜM

Yume Cu Ya (Düş On Gece), Türkçede daha şık duracağını umduğumuz ismiyle *On Gece Düşleri*, Natsume Soseki'nin *Asahi* gazetesinde 25 Temmuz 1908'de *Birinci Gece* başlığıyla tefrika etmeye başladığı ve 5 Ağustos 1908'de *Onuncu Gece* başlığıyla tamamladığı kısa hikâyelerinin bir araya getirilmiş hâlidir.

“Şöyle bir düş gördüm,” diye başlar Soseki on hikâyesinden dördüne. Bu da bize anlatıların hepsini düş başlığı altında toplama fırsatı verir. Böylece okur, Soseki'nin bu kısa düşsel anlatılarında onun fantastik dünyasına doğru bir yolculuğa çıkar, Tanrılar Çağından Meici Çağı'na Japon tarihinin çeşitli dönemlerine bakar Soseki'nin araladığı kapıdan. *On Gece Düşleri*'nde Sekizinci ve Dokuzuncu Gece, görece olarak, daha uzaktır fantastik anlatımdan. Ancak psikanaliz kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, yazarın hayalle hakikat arasındaki ustalıklı geçişleri, bilinçaltının anlatıda bıraktığı izler, bize Meici aydını Soseki'nin nahif dünyasını farklı açılardan yorumlama imkânı sunar.

Bu rüyaları derinlemesine bir çözümlemeye tâbi tutmak, akademik çalışmanın konusudur. O hâlde, okuyucuyu gereğinden fazla yönlendirmeden kısa bir açıklama yapmakla yetinelim.

Eserlerinde Japonya'nın Batılılaşma serüvenini ve bu sürecin bireyin iç dünyasında yarattığı sıkışmışlık hissini kahramanlarına duru bir dille itiraf ettiren Soseki, bu defa bu misyonu, kurmaca düşlere ve düş motiflerine yüklemiştir.

Sayırsız kez doğudan yükselip sayısız kez batıda yiten kızıl bir güneş (Birinci Gece), batıda dalgaların arasında bir görünüp bir kaybolan kızıl güneş (Yedinci Gece), engin denizde günler ve geceler boyu batıya doğru ilerleyen ancak hangi limana yanaşacağı bilinmeyen bir gemi (Yedinci Gece), Şotaro'nun Panama şapkası (Sekizinci Gece ve Onuncu Gece) gibi imge ve olaylar, Japonya'nın Batı ve Batılılaşma serüvenine dair semboller içerir.

Japonya'nın asil geçmişinin gelenek ve göreneklerini, kültürel mirasını, kendi çağında bulamayan Soseki, geçmişe duyduğu özlemi de düşlerin diline yüklemiştir. Geçmişin ruhunu, kadim mirasın estetiğini içinde bulunduğu modern çağda yakalamanın imkansızlığından yakınırlatıcı Altıncı Gece'de. Bu, sadece sanat için mi böyledir? Hayır! İnsanları bile farklıdır modern zamanların. Aylaklığa, boş laflara, merakına yenik düşmeye meyillidir çağın insanı. Geçmiş şimdide aramak ve bulmaya çalışmanın boşa kürek çekmek olduğu sergilenir Altıncı Gece düşünde. Samurayları (Dokuzuncu Gece) görürüz düşlerin birinde. Soseki'nin düşleri, İkinci Gece'de, onurlu yaşamı kendine amaç edinmiş bireyin hedefinden saptığında gerçek bir Samuray gibi seppuku yaparak onuruyla hayatından vazgeçebileceğini konu edinir.

Soseki'nin düşlerinde, kendi çocukluğundan yansımalar da var: Üçüncü Gece'de, sırtında taşıdığı çocuğunu ormanda bırakıp kaçmanın yolunu arayan baba ile Dördüncü Gece'de sihirbazlık sergileyecek diye bir ihtiyarın peşine takılıp giden çocuk gibi...

SON GECENİN SONUNA BİR SÜRPRİZ: *TUHAF BİR SES*

Natsume Soseki'nin *On Gece Düşleri*'nin sonrasına eklediğimiz *Henna Oto / Tuhaf Bir Ses* adlı hikâyesi de 1920 Temmuz 1911 tarihinde *Asahi* gazetesinde yayımlandı. Tefrika tarihi ve Soseki'nin yaşam öyküsü göz önünde bulundurulduğunda, yazarın bu hikâyeyi 1910 yılında mide kanaması geçirerek hastaneye kaldırıldığı dönemden esinlenerek yazdığını söylemek mümkün.

Anlatıcının tedavi gördüğü hastanede gece yarısı tam uykuya dalmak üzereyken duyduğu garip bir sesle başlayan hikâye, iki bölümden oluşur. İlk bölümde, anlatıcının bitişiğindeki odada kalan, hiç görmediği hastane komşusu ve o tuhaf ses hakkındaki düşünceleri, takıntıları karşılar okuyucuyu.

İkinci bölümde ise zaman geçer, anlatıcı yine rahatsızlanıp aynı hastaneye yatar. Bu sefer kaldığı oda daha önce kaldığı odanın bitişiğindeki, yani o tuhaf seslerin geldiği, odadır. Hastane daha sakindir. Bu sessizlik ve dinginlik anlatıcının iç dünyasındaki sesleri hareketlendirdiği gibi önceki komşusunun refakatini üstlenmiş olan hemşire ile tanışıp sohbet etmesine de vesile olur. Anlaşılan o ki, daha önceki yatışında gaipten sesler duyan tek kişi kendisi değildir.

Kısacık ömrüne birçok roman, öykü ve şiirin yanı sıra bilimsel eserler de sığdıran Soseki, Japon toplumunun belleğinde derin izler bırakmıştır. Ülkemizde romanları büyük ilgiyle okunan yazarın *On Gece Düşleri* başlığıyla yayına hazırlanan kısa öykülerinin de aynı ilgiyi görmesi en büyük temennimizdir.

Zeynep Gençer Baloğlu
Denizli / Haziran 2021

BİRİNCİ GECE

Şöyle bir düşün gördüm:

Kollarımı kavuşturmuş, yastığın yanında oturuyorum, bir yandan da yanı başımda sırtüstü yatan kadını izliyorum. Belli belirsiz bir sesle, “Ben çok yakında öleceğim?” diyor.

Yastığa dağılmış uzun saçları, yumuşak hatlı, yuvarlak, güzel yüzüne yatak olmuş gibi. Kar beyazı yanakları, damarlarında akan kanın sıcaklığıyla al al oluyor. Dudakları ise, söylememe gerek bile yok ama söyleyeyim, kıpkırmızı. O hâliyle hiç de çok yakında ölecek birine benzemiyor. Lakin mütemadiyen:

“Çok yakında öleceğim!... Öleceğim!” diye mırıldanıyor.

Kadın böyle umarsız mırıldandıkça benim tedirginliğim de bir son bulmuyor. Ona biraz daha yaklaşıp uyanık mı, uykuda mı anlamaya çalışıyorum. Yüzümü yüzüne iyice yaklaştırıp soruyorum:

“Hımm!.. Demek öyle!... Demek yakında öleceksin! Hemen mi?..”

Kadın ise, “Öleceğim işte!..” diyerek gözlerini birden fal taşı gibi açıyor.

Uzun kirpiklerinin süslediği iri, nemli gözleri kapkara. O kara gözlerin derinliklerinde, gözbebeğinin tam ortasında siluetimin aksini görüyorum. Kendi yansımanın bu kadar net görüldüğü kadının kara gözbebeklerinde titreşen fere rağmen, gerçekten ölecek mi acaba diye düşünüyor, sonra da ona biraz daha sokulup ağzını neredeyse yastığa dayanmış, yine soruyorum:

“Ölmeyeceksin, değil mi?.. Her şey yoluna girecek, değil mi?..”

Uykulu gözlerini bir kez daha gözlerime kilitleyen kadın cevap veriyor:

“Ama ölüyorum işte!.. Artık yapacak bir şey kalmadı.”

Boşluğa mı konuşuyor yoksa beni gerçekten görüp gerçekten benimle mi konuşuyor?... Anlamak için korkuyla tekrar soruyorum:

“Beni görebiliyor musun?”

“Seni görebiliyor muyum diye mi sordun? Bak, tam şuraya yansıyan sen değil misin?” diyerek tebessüm ediyor kadın.

Susup eski yerime geçiyor, kollarımı kavuşturup onu izlemeye devam ediyorum yine. Bir yandan da gerçekten ölecek mi acaba düşüncesi zihnimi meşgul ediyor. İkimizin suskunluğu sürüp gidiyor.

Bir süre sonra odadaki sessizliği bölen yine onun sesi:

“Öldükten sonra beni göm, olur mu?.. Hani incili istirdiyeler var ya, işte onlardan irice birinin kabuğuyla bir mezar kaz. Sonra gökten düşen yıldız parçalarını mezar taşım olarak dik. Sonra ... Sonra da mezarımın başında bekle, olur mu?.. Seni ziyaret edeceğim çünkü?”

“Ne zaman gelirsin?” diye soruyorum artık durumu kabullenmiş gibi.